



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum vnus angelus intelligat alium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

rum, sicut corpus diaphanū est actu qdē corpus: sed potentia tñ coloratū. Et similiter est possibile aliquid esse actu ens, qd in genere intelligibile est potentia tñ. Sicut n. est gradus actus & potētis in entibus, quod aliquid est potentia tñ, vt materia prima: aliquid actu tñ, vt Deus, aliquid actu & potētia, vt omnia intermedia, sic est in genere intelligibile aliquid, vt actu tantum, sicut essentia diuina, aliquid vt potentia tantū, vt intellectus possibilis, qd hoc modo se hēt in genere intelligibile sicut materia prima in ordine sensibilem, sicut dicitur Com. in 3. de Anima. omnes autem substantiæ angelicæ sunt mediæ habentes aliquid de potentia, & actu, non solum in genere entium: sed et in genere intelligibilem. Sicut igitur materia prima non potest agere aliquam actionem, nisi perficiat per formam, & tunc actio illa est quadam emanatio formæ ipsius magis quam materiæ, res autem existentes actu possunt agere actiones, sicut qd sunt actu: ita intellectus possibilis noster nihil potest intelligere antequam perficiatur forma intelligibile in actu: tunc enim intelligit rem cuius est illa forma, nec potest se intelligere nisi per formam intelligibilem actu in se existentem. Intellectus vero angeli, qd habet essentiam, quæ est vt actus in genere intelligibilem, sibi presentem, potest intelligere id, qd est intelligibile apud ipsum scilicet essentiam suam non per aliquam similitudinem: sed per seipsam.

Com. 19.

In corp. ar.

Ad PRIMVM ergo dicendum, qd angeli cognoscunt virtutem suam, sicut in se consideratur eam comprehendendo: nō autē secundū qd deducitur ab exemplari eterno eam comprehendunt: hoc enim esset ipsum exemplar comprehendere.

Ad SECUNDVM dicendum, quod essentia angeli quamuis non possit comparari ad intellectū eius vt actus ad potentiam in essendo: comparatur tñ ad ipsum, vt actus ad potentiam in intelligendo.

Ad TERTIVM dicendum, quod intellectum, & intelligens non se habent vt agens, & patiens, sed ambo se habent vt vnum agens, vt patet ex dictis: quamuis quantum ad modum loquendi videantur vt agens, & patiens significari.

Ad QVARTVM dicendum, qd quæ essentia angeli non sit actus purus, non tamen habet materiā partem sui: sed secundum hoc est in potentia qd esse non hēt a seipso. Et ideo nihil prohibet ipsum comparari ad intellectum, vt actum in intelligendo.

Ad QVINTVM dicendum, qd id quod intelligitur non oportet denudari a qualibet materia. Cōstat enim quod formæ naturales nunquam intelliguntur sine materia, cum materia in earum definitione cadat: sed oportet quod denudetur a materia individuali quæ est materia, determinatis dimensionibus substantis. vnde minus oportet quod separetur a potentia tali, qualis est in angelis.

Ad SEXTVM dicendum, quod nihil prohibet aliquid esse in altero: & illud in eo diuersis modis, sicut totum in partibus & e conuerso, & similiter est in proposito. essentia enim angeli est in intellectu eius sicut intelligibile in intelligente, intellectus autem in essentia sicut potentia in substantia.

Ad SEPTIMVM dicendum, qd intellectus angeli nō est, in potentia respectu essentia eius: sed respectu eius semper est in actu, respectu autē aliorū intelligibilium potest esse in potentia: nec tñ sequitur, qd quī intellectus est in potentia, qd per aliud agens reducatur in actum semper: sed solum quī est in potentia essentiali, sicut aliquid antequam addifcat. quī autem est in potentia accidentalī, sicut habens ha-

bitū dum non considerat, potest per seipsam esse in actu, nisi dicatur quod reducitur in actu per voluntatem, qua mouetur ad actum considerandum.

Ad OCTAVVM dicendum, qd illud quod intelligitur nō est, vt passum: sed vt principium actionis, vt patet ex dictis, & ideo ratio non sequitur.

Ad NONVM dicendum, qd aliquid potest esse cognitionis causa dupliciter. vno modo ex parte cognoscentis, & sic magis notū est causa cognoscendi minus notū, & hoc modo mediū demonstrationis est causa cognoscendi, vel intelligendi. Alio modo ex parte cognoscentis, & sic causa cognitionis est illud, quod facit cognoscibile esse actu in cognoscente, & sic nihil prohibet aliquid per seipsam cognosci.

Ad X. dicendum, qd dilectio naturalis non est habitus, sed actus.

Ad XI. Dicendum, quod operatio intelligibilis non est media secundum rem inter intellectum, & intellectum: sed procedit ex vtroque, secundum quod sunt vnita.

ARTICVLVS VII.

Vtrum vnus Angelus intelligat alium.

SEPTIMO quaritur, vtrum vnus angelus intelligat alium. Et vñ, quod non, quia vt dicitur in 2. ca. celi hier. ipsi angeli suam ordinationē ignorabant, si autē angelus vnus cognosceret alium, in ordinationem scient. ergo vnus alius non cognosceret alium.

¶ 2. Præ. Omnis intelligentia scit, quod est in se, inquantū causa est ei, vt dicitur in lib. de Causis & Effectibus. est infra se, inquantū est causatum ab ea. sed illud quod vnus angelus scit, quod vnus alius non cognoscit, quod vnus alius non cognoscit.

¶ 3. Præ. Sicut dicit Boetius, vniuersale est intelligitur, singulare dum sentitur: sed angelus est quoddam singulare cum sit persona, cum igitur vnus angelus tantum per similitudinem cognoscatur, vnde vnus angelus angelum non cognoscit.

¶ 1. Item vñ, quod vnus angelus alius non cognoscit per essentiam cogniti. Id enim quod intelligitur intelligit oportet esse intrinsecum ipsi intelligenti, sed essentia vnus angeli non potest esse intrinseca intellectui alterius, quia nihil illabatur menti vnus angelus vnus. ergo angelus non potest cognoscere alium angelum per essentiam eius.

¶ 2. Præ. Possibile est vnū angelū cognoscere ab omnibus angelis: id autē quod aliquid cognoscitur esse in intellectu ipsi cognoscenti. si ergo vnus angelus cognosceret alium per essentiam angeli cogniti, oportet quod vnus angelus cognosceret esse pluribus locis: cum vnus angelus cognosceret in pluribus locis.

¶ 3. Præ. Angeli essentia substantia quædam est, intellectus autem accidens cum sit potentia quædam sed substantia non est forma accidentis. ergo essentia vnus angeli non potest esse alterius substantia qua intelligat.

¶ 4. Præ. Nihil cognoscitur ab intellectu per seipsum presentiam quod est separatum ab eo: sed vnus angeli essentia est separata ab intellectu alterius: ergo vnus angelus ab alio non cognoscitur per seipsum presentiam.

¶ 1. Item vñ, quod vnus angelus nō cognoscit per seipsum presentiam sui cognoscentis alium. Sicut enim in superioribus angelis sunt inferiores, ita & inferiores creaturæ. si ergo vnus angelus cognosceret per seipsum presentiam suam cognosceret alios angelos, eadē ratione per seipsum presentiam suam cognosceret omnes res sensibiles, & non per aliquas formas, vt dicitur in lib. de Causis & Effectibus.

¶ 2. Præ. Nihil ducit in cognitionē alterius, nisi ipse habeat.

habet similitudinem cum eo: sed essentia vnus angeli non conuenit cum alio, nisi in genere: si ergo vnus alium cognoscat solum per essentiam sui cognoscentis, non cognoscat eum nisi in genere, quod est imperfecte cognoscere.

¶ 3 Præ. Illud per quod aliquid cognoscitur est ratio ipsius: si ergo vnus angelus per essentiam suam oēs alios cognoscat, essentia sua erit ratio propria omnium, quod videtur soli diuine essentiae conuenire.

¶ 1 Item videtur, quod vnus angelus non cognoscat alium per similitudinem, siue per speciem aliquam in se existentem, quia ut dicit Dionysius, angeli sunt diuina lumina: sed lumen non cognoscitur per aliquam speciem, sed per se, ergo nec angelus.

¶ 2 Præ. Omnis creatura tenebra est, vt patet per B Orig. super illud Io. 1. Et tenebræ eam & c. sed similitudo tenebræ oportet quod sit tenebra, tenebra autem non est principium manifestationis, sed occultationis: cum igitur angelus sit creatura, & sit tenebra, non poterit cognosci per suam similitudinem: sed si cognoscitur, oportet quod cognoscatur per lumen diuinum in ipso existens.

¶ 3 Præ. Angelus est Deo propinquior quam rationalis anima, sed sicut anima cognoscit omnia, & iudicat de omnibus, secundum connexionem quam habet ad rationes æternas, non per aliquas artes quas secum ad corpus detulerit, ergo multo fortius angelus non cognoscit aliū angelum per similitudinem eius, sed per rationem æternam.

¶ 4 Item vñ, quod nec per similitudinem innatā, quia aequaliter similitudo innata se habet ad præsens & distans: si igitur vnus angelus aliū cognoscat per similitudinem innatam, non cognoscat de eo quando erit præsens, & quando erit distans.

¶ 5 Præ. Deus potest de nouo facere vnum angelum: sed angelus qui non est, formam non hæt penes se: si ergo angelus naturali cognitione non cognoscit aliū angelum, nisi per formam innatā, angeli qui modo sunt non cognoscerent naturali cognitione angelum qui de nouo fieret.

¶ 6 Item videtur, quod nec per formas impressas ab intelligibilibus, sicut sensus per formas impressas a sensibilibus, quia secundum hoc inferiores angeli non cognoscerentur a superioribus, cum non possint imprimere in eos.

¶ 7 Item videtur, quod nec per formas abstractas aphantasmatis, quia sic inferiores non cognoscerent superiores, ex quibus omnibus videtur, quod vnus angelus alium non cognoscat.

SED CONTRA, In libro de Causis dicitur: oīs intelligentia scit res, quæ non corrumpunt, nec cadunt in terra: sed angeli sunt incorruptibiles & supra tēpus, ergo vnus angelus ab alio angelo cognoscitur.

¶ 2 Præ. Similitudo est causa cognitionis: sed cū intellectu vnus angeli magis conuenit alius angelus, quam res materiales, cum ergo angeli res materiales cognoscent, multo fortius & c.

¶ 3 Præ. Intellectui vnus angeli magis est proportionata essentia alteri angeli, quā essentia diuina, ergo cū angeli videant Deū per essentiam, multo fortius vnus angelus essentiam alteri angeli cognoscat.

¶ 4 Præ. Vt dicitur in libro de intelligētis, omnis substantia immaterialis & immixta est omnium cognitua, & hoc probatur ex hoc quod hñ 3. de Anima, quod intellectus est immixtus, vt omnia cognoscat: sed esse immateriales & immixtos maxime conuenit angelis, ergo ipsi omnia cognoscent, & ita vnus alium.

¶ 1 Item vñ, quod vnus angelus alium cognoscat

A per essentiam angeli cogniti. Ang. enim dicit 12. sup Genesim ad literam, quod angeli sua viā demonstrat per cōmissionem spiritus, sed commissio nō potest esse nisi vnus spiritus, sed commissio nō iungatur ergo vnus angelus alteri per essentiam cōiungi, & ita per essentiam ab alio cognosci.

¶ 2 Præ. Cognitio est actus quidā ad actionē aut exigit vel sufficit cōtractus, ergo cum inter vnum angelum & alium possit esse spiritualis cōtractus, vnus alius per essentiam suam cognoscere poterit.

¶ 3 Præ. Magis conuenit intellectus vnus angeli cū essentia alterius angeli, quā cū similitudine rei naturalis: sed intellectus angeli potest informari similitudine rei ad cognoscendam rem materiale, ergo & essentia alterius angeli potest esse forma intellectus angelici, qua alium angelū cognoscat.

¶ 4 Præ. Secundum August. 12. super Genesim ad literam, intellectualis visio est earum rerum quarum similitudines non sunt aliud quam earū essentia: sed vnus angelus non cognoscit aliū, nisi intellectuāli visione, ergo non cognoscit eum per similitudinem, quæ sit aliud quam essentia eius, & sic idem quod prius.

RESPON. Dicendum, quod vnus angelus absq; dubio alium cognoscit, cum quilibet angelus sit substantia intelligibilis in actu per hoc, quod est a materia immunit. Intellectus autē angelicus non accipit a sensibilibus, & ideo in formas ipsas intelligibiles, & immateriales fertur, eas intelligendo. Sed de modo cognitionis videtur esse diuersitas in sententia, cōsideratis diuersorum dictis Comment. enim in 11. Metaph. dicit, quod in substantijs separatis a materia nō differt forma, quæ est in intellectu, a forma, quæ est extra intellectum. Quod enim apud nos forma domus quæ est in mente artificis, sit aliud a forma domus, quæ est extra, procedit ex hoc, quod forma exterior est in materia: forma autem artis est sine materia, & secundum hoc, cum angeli sint substantia, & formæ immateriales, vt dicit Dion. videtur sequi quod forma, qua vnus angelus intelligitur ab alio, sit idē quod essentia eius, qua in se subsistit. Sed istud non videtur esse possibile vniuersaliter. Forma enim qua intellectus intelligit cum sit intellectus perfectio, est nobilior intellectu, & ppter hoc Philosophus in 11. Metaphysic. probat, quod Deus non intelligit extra se, quia illud perficeret intellectum eius, & esset eo nobilior. Si igitur superiores angeli intelligerent inferiores per essentiam inferiorum, sequeretur quod inferiorum essentia essent perfectiores intellectibus superiorum, & eis nobiliores, quod est impossibile. Posset autem forte dici, quod hic modus est conueniens quātum ad modum intelligendi, quo inferiores intelligunt superiores, vt scilicet inferior superiorē intelligat per essentiam superiores. Et huic videntur consonare verba Dionys. 4. capit. de Diuinis nominibus. vbi angelos distinguere videtur per intelligibiles, & intellectuales substantias: superiores quidem intelligibiles vocās, inferiores autem intellectuales, vbi etiam dicit, quod inferioribus sunt superiores, vt cibus, quod videtur posse intelligi hoc modo, in quantum scilicet superiorum essentia sunt formæ, quibus inferiores intelligunt: sed hæc via posset sustineri fortassis apud Philosophos, qui posuerunt superiores intelligentias esse inferiorū creatrices. Sic enim poterāt ponere quodā modo quod superior angelus inferiori esset intimus, quasi eā cōferuās cum in esse, quod quidem apud nos dicitur

Cap. 12. in fl. 10. 3.

24. 10. 3.

Lib. 2. metz. ex Coun. 1.

Cap. 1. ecel. Hierar. par. ante med. dium.

Lib. 11. metz. c. 51. 10. 3.

C. 4. de Di. in. non. 2. p. ante. ante. Orig. et. in. Com. 2. in. di. uer. a. nec. duo. illas. co. no. 3.

Lib. de. vni. religio. c. 10. 1.

Prop. 11. 10. 3. 10. 3.

10. 3. 10. 3.

dicunt non potest nisi de solo Deo, qui mentibus angelicis & humanis illabitur. Forma autem, qua intellectus intelligit, oportet quod sit in intellectu intelligentem in actu. unde non potest dici de aliqua substantia spirituali, quod per essentiam suam ab alia videatur, nisi de solo Deo. Quod est philosophorum opinio non fuerit quod angelus per essentiam suam ab alio videatur, hoc manifeste patet eorum dicta intuenti: dicitur enim in 2. Metaph. quod illud quod intelligit motor orbis Saturni de motore primi orbis est aliud ab eo, quod intelligit de ipso motore orbis Iouis: Quod non potest esse verum, nisi quantum ad id, quo uterque intelligit. Et hoc non esset si uterque intelligeret motorem orbis superioris per essentiam eius. In commento est libri de causis dicitur, quod intelligentia inferior, quod est supra se per modum substantiæ suæ intelligit, & non per modum substantiæ superioris. Auct. etiam dicit in Metaph. sua, quod intelligentias esse in nobis nihil est aliud, quam impressiones earum in nobis esse, non quod per essentiam suam sint in intellectu. Quod vero supra inductum est ex verbis Com. in 2. Metaph. intelligendum est, quod aliqua substantia separata a materia intelligit seipsam. Tunc enim non oportet, quod sit aliud forma in intellectu, & forma qua res, in se subsistit: eo quod ipsa forma, qua talis res in se subsistit, est intelligibilis in actu propter immunitatem suam a materia. Dionys. et verba non sunt secundum hunc intellectum accipienda, sed eosdem vocat intelligibiles, & intellectuales, vel superiores vocat intelligibiles, & inferiorum cibum, in quantum in eorum lumine inferiores intelligunt. Ex aliorum autem dictis videtur, quod angelus per essentiam suam, id est videns alium angelum videat. Et hoc videtur ex verbis Aug. de Trinitate, ubi sic dicit: Mens ipsa sicut corporum rerum notitias per corporis sensus colligit, ita & in corporum rerum per se ipsam. Ex quo videtur similiter etiam de mente angeli, quod cognoscendo seipsam cognoscat alios angelos. Huic videtur etiam attestari, quod dicitur in libro de Causis, quod intelligentia intelligit quod est supra se, & infra se, per modum substantiæ suæ. Sed istud non videtur sufficere: quia, cum omnis cognitio sit per assimilationem, angelus per essentiam non potest plus de alio angelo cognoscere, quam hoc, in quo essentia est similis. Vnus autem angelus alteri non similatur nisi in natura communi, & sic sequeretur quod unus alium non cognosceret cognitione completa, & præcipue quantum ad illos, qui ponunt plures angelos esse unius speciei. Quantum enim ad illos, qui ponunt plures angelos speciei ab invicem differre forte posset aliquo modo sustineri modus iste. Quilibet enim angelus cognoscendo essentiam suam, cognoscat perfecte intellectualem naturam. Cognita autem natura intellectuali perfecte, cognoscuntur omnes gradus naturæ intellectualis: diversa autem species in angelis non distinguuntur, nisi secundum gradus perfectionis intellectualis nature, & secundum hoc unus angelus essentiam suam videns concipit singulos gradus naturæ intellectualis, & per huiusmodi conceptiones de omnibus alijs angelis cognitionem completam habet. Et sic potest saluari, quod quidam alij dicunt, quod unus cognoscat alium per formam acquisitam, ut predicta conceptio forma acquisita dicatur. Sicut si albedo seipsam intelligeret perfecte cognosceret naturam coloris, & per consequens omnes species colorum secundum gradus colorum distincte, & ulterius

et omnes individuos colores: si in una specie non esset nisi unus individuum. Sed adhuc hic modus non videtur sufficere. Quamvis enim in una specie non sit nisi unus angelus, tamen in angelo alicuius speciei aliud erit, quod ei conveniet ex ratione ipsius speciei, & aliud, quod ei conveniet in quantum est quoddam individuum, sicut operationes particularis ipsius, & has secundum modum predictum nullo modo de eo alius angelus cognoscere posset. An dicitur autem Aug. non sonat, quod mens per seipsam sicut per medium cognoscendi cognoscat alia, sed sicut per potentiam cognoscitivam, sic enim per sensus corporalia cognoscat. Unde alius modus eligendus, ut dicatur, quod unus angelus alios cognoscat per similitudines eorum in intellectu existentes: non quidem abstractas, aut in prædicta ab alio angelo, vel aliquo modo acquisitas, sed in creatione divinitus impressas, sicut & res materiales per huiusmodi similitudines cognoscat, & hoc magis per frequentia patebit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ordinatorem suam in se consideratam angeli cognoscunt non autem comprehendunt, secundum quod de divina providentia subsistant, hoc enim effectus ipsam providentiam comprehendere.

AD SECUNDUM dicendum, quod ratio causa, & causari, non est ratio cognitionis, nisi quantum causatum similitudinem habet suæ causæ, & converso. Unde si in uno angelo ponamus similitudinem alterius præter hoc, quod sit causa, vel effectum eius, remanebit sufficiens ratio cognitionis, cum cognitio sit per assimilationem.

AD TERTIUM dicendum, quod ad rationes dicitur intelligitur de particularibus materiis, & huiusmodi substantiis, huiusmodi autem particule non sunt angelus, & ideo ratio non sequitur. Rationes autem illas, quæ probant, quod angelus non cognoscat angelum alium per essentiam angeli visum, vel videns, concedimus quantumvis ad eas possit responderi aliquo modo.

AD RATIONES vero illas, quæ probant quod unus angelus alium per similitudinem non cognoscat, respondendum est.

IN QUARTUM dicendum, quod de similitudinis possibile est esse similitudinem aliquam, vel deficientiorem, sicut quædam similitudo est color, vel est perfectiorem, sicut lux in substantia illuminante. Similiter etiam cum angeli dicantur lumina in quantum sunt forme actu intelligibiles, non est inconueniens quod eorum similitudines sint per modum sublimiorem in superioribus, & per modum inferiorem in inferioribus.

AD SECUNDUM dicendum, quod dicitur, quod cum omnis creatura est tenebra, vel falsa, vel nihil in se considerata, non est intelligendum, quod essentia sua tenebra, vel falsitas, sed quia non habet, nec esse, nec lucem, nec veritatem nisi ab alio: unde si consideretur sine hoc, quod ab alio habet, est nihil, & tenebra, & falsitas.

AD TERTIUM dicendum, quod anima conuertitur in rationibus æternis in quantum impressio quædam rationis æternarum est in mente nostra, sicut sunt propria naturaliter cognita per que de omnibus alijs huiusmodi est impressiones sunt in Angelis similitudines rerum per quas cognoscunt.

AD QUARTUM dicendum, quod angelus non cognoscat alium angelum per similitudinem, vel abstractam, vel impressam, sed per similitudinem innatam per quam ducitur in cognitionem angeli alterius, non solum quantum ad essentiam eius, sed et quantum ad

Eom. 49.

Propo. 8. tomo 3. inter opera Arist.

Lib. 3. meta. Capite. 8.

Com. 44.

Li. 9. de Tri. c. 3. in fin. li. 10. 3.

Propo. 8. tomo 3. inter opera Arist.

D. 116.

ad omnia accidentia eius. Et ideo per eam scit quod angelus est distans vel praesens. Et per hoc patet ratio ad tria sequentia. Rationes autem probantes quod vnus angelus alium cognoscit, concedimus.

AD RATIONES vero probantes quod angelus cognoscitur per essentiam suam ab alio angelo, respondendum est. Ad quarum primam dicendum est, quod illa cognitio de qua Augustinus loquitur, non intelligitur quantum ad essentiam, sed quantum ad operationem secundum quod superior spiritus illuminat inferiorem.

AD SECUNDUM dicendum, quod cognoscens & cognitum non se habent sicut agens, & patiens vt dicitur patet: sed sicut duo ex quibus fit vnus cognitionis principium. Et ideo non sufficit ad cognitionem contactus inter cognoscens & cognoscibile: sed oportet quod cognoscibile cognoscenti vnatur vt forma, vel per essentiam suam vel per similitudinem suam.

AD TERTIUM dicendum, quod quamuis essentia angeli magis conueniat cum intellectu angeli alterius, quam cum similitudine rei materialis secundum participationem naturae vnus, non tamen secundum conuenientiam habitudinis quae requiritur inter perfectionem, & perfectibile, sicut etiam vna anima magis conuenit cum alia anima, quam cum corpore, & tamen vna anima non est forma alterius anima, sicut est corporis.

AD QUARTUM dicendum, quod auctoritas Augustini est dupliciter exponi. Vno modo, vt dicat quod Augustinus loquitur de illa visione intellectuali qua spiritus creatus videt Deum, vel seipsum, vel alia quae in ipso sunt per essentiam suam. Constat enim, quod lapis per essentiam suam non est in anima, quous intellectatur. Alio modo potest exponi vt refertur ad obiectum cognitionis, non ad formam qua cognoscitur. Sensus autem & imaginationis obiectum sunt exteriora accidentia quae sunt similitudines rei, & non respiciant obiectum intellectus est quod quid est, id est ipsa essentia rei, vt dicitur in 3. de Anima. Et sic similitudo rei quae est in intellectu est similitudo directae essentiae eius: similitudo autem quae est in sensu vel imaginatione, est similitudo accidentium eius.

ARTICVLVS VII.

Utrum angelus res materiales cognoscat per formas aliquas, an per essentiam sui cognoscentis.

QCTAVO quaeritur, utrum Angelus res materiales cognoscat per formas aliquas, an per essentiam sui cognoscentis. Et videtur quod per essentiam sui. Vnaquaque enim res sufficienter cognoscitur in suo exemplari: sed in 5. c. de Diuinitis nominibus inducitur Clementis Philosophi opinio qui dixit, quod superiora in entibus sunt inferiorum exemplaria, & sic essentia rerum materialium est in angelis. ergo angeli cognoscunt materialia per essentiam suam.

¶ 2 Præ. Res materiales melius cognoscuntur in essentia diuina quam in proprijs naturis, quia clarius ibi relucet: sed essentia angeli est propinquior diuinæ essentiae quam res materiales. ergo potius possunt cognosci in essentia angeli, quam in proprijs naturis. cum ergo nos eas in proprijs naturis cognoscimus, multo fortius angeli suam essentiam intuentes omnia materialia cognoscunt.

¶ 3 Præ. Lumen intellectus agentis est pars a se non stricta: sed in lumine intellectus agentis omnia materialia cognoscimus: quia illud lumen est actus omnium intelligibilium. ergo multo fortius Angelus cognos-

cendo lumen suum omnia materialia cognoscit.

¶ 4 Præ. Cum Angelus res materiales cognoscat, oportet quod eas vel per speciem, vel per essentiam suam cognoscat: sed non per speciem, quia neque per particularem, cum sit immunis a materia: neque per vniuersalem, quia sic non haberet perfectam, & propriam cognitionem de eis. ergo per essentiam suam cognoscit res materiales.

¶ 5 Præ. Si lux corporalis seipsam cognosceret, oes colores ex hoc cognosceret, eo quod ipsa est actus omnium colorum: cum igitur angelus sit lux spiritualis, seipsum cognoscendo cognoscit omnia materialia.

¶ 6 Præ. Intellectus angeli medius est inter diuinum & humanum: sed intellectus diuinus omnia cognoscit per essentiam suam, intellectus autem humanus omnia per species. ergo intellectus angelicus ad minus quadam cognoscendo essentiam suam cognosceret.

¶ 7 Præ. Dion. dicit 7. cap. de Diuinitatis nominibus. Angelos scire dicimus eloquia sacra. scia, quae sunt in terra non secundum sensum ipsa cognoscentes: sed secundum propriam Dei formam mentis virtutem, & naturam. ergo videtur quod cognoscendo virtutem, & naturam suam materialia cognoscunt.

¶ 8 Præ. Si speculum materiale cognoscituum esset, cognosceret res materiales per essentiam suam, nisi a rebus species in ipsum resultarent: sed in intellectu angeli non resultant species a rebus materialibus, vt patet per Dion. 7. cap. de Diuinitatis nominibus: si ergo materialia cognoscant, oportet quod per essentiam suam ea cognoscant, cum sint quoddam speculum, vt patet per Dion. 4. cap. de Diuinitatis nominibus.

¶ 9 Præ. Potentia cognoscitiua in angelis est perfectior, quam potentia naturalis rerum materialium: sed multae potentiae materialium rerum possunt per seipsas in sua obiecta, sine hoc quod aliquid eis addatur. ergo multo fortius intellectus angelicus poterit cognoscere res materiales per essentiam suam sine aliqua specie.

¶ 10 Præ. Efficacior est angelus in cognoscendo, quam ignis in comburendo: sed ignis comburit sine hoc quod aliquid combustibile sit in ipso. ergo idem quod prius.

SED CONTRA, est quod dicitur in libro de Causis, quod omnis intelligentia est plena formis. Et in eodem libro dicitur, quod formae sunt in ea per modum intelligibilem. ergo per huiusmodi formas intelligit res, & non per essentiam suam.

¶ 2 Præ. Magis conuenit essentia angeli cum alio angelo, quam cum re materiali: sed non potest angelus ex hoc, quod cognoscit essentiam suam alios angelos cognoscere. ergo nec cognoscendo essentiam suam materialia cognosceret.

¶ 3 Præ. Illud quod est principium vnitatis non potest esse principium distinctionis: sed essentia angeli est principium vnitatis ipsius, quia per eam angelus vnus est. ergo non potest esse principium distinctionis cognitionis de rebus.

¶ 4 Præ. Nihil praeter Deum est illud, quod habet: sed angelus habet potentiam intellectiuam. ergo non est potentia intellectiua. ergo multo minus est id, quo intelligit. ergo non intelligit res per essentiam suam.

RESPON. Dicendum, quod omnis cognitio est per assimilationem: similitudo autem inter aliqua duo est secundum conuenientiam in forma. Cum autem vnitatis effectus vnitatis causae demonstrat, & sic in genere cuiuslibet formae ad vnus primum principium illius formae redire oportet, impossibile est aliqua duo adinuicem esse similia, nisi altero duorum modo.

D. 191. Art. 6 ad ar. 3. & in cor. artic.

D. 191.

Non. c. 4. de Diuinitatis nominibus.

Non. c. 4. de Diuinitatis nominibus.

Non. c. 4. de Diuinitatis nominibus.

Non. c. 4. de Diuinitatis nominibus.

Non. c. 4. de Diuinitatis nominibus.

Non. c. 4. de Diuinitatis nominibus.

Amedio illius.

Ante medietatem illius & c. 4. p. q. de Diuinitatis nominibus non multum ante medietatem.

Pro. loco p. inter opera Arist.